

OVER HET BEOORDELEN EN DOCUMENTEREN VAN WAARNEMINGEN

door J.F. de Miranda

Tijdens de op 13 januari j.l. gehouden bestuursvergadering is uitvoerig ingegaan op de manier waarop de CvZ waarnemingen op juistheid van determinatie dient te beoordelen. Het was zeker niet de eerste keer dat dit onderwerp ter sprake kwam, en er is in het mededeelingenblad ook al verschillende malen over geschreven. Toch hebben verschillende leden verzocht om wat meer duidelijkheid op dit punt

- Een te winter Kleinste Jager dient - vooral wegens mogelijke verwarring met Kleine Jager - uitvoerig gedocumenteerd te zijn.
- Decemberwaarnemingen van de Grauwe Pijlstormvogel dienen uitvoeriger gedocumenteerd te zijn dan oktoberwaarnemingen van deze soort.
- Parelduikers dienen wel gedocumenteerd te zijn; Roodkeelduikers niet noodzakelijkerwijs.

Bij de beoordeling komen verschillende zaken aan de orde:

- Sluit de documentatie andere soorten uit?
(Vgl. Papegaaiduikers met "borstbandje" VS juv. Alk;
Grauwe Pijlstormvogel op afstand VS Kleine Jager;
Vorkstaartmeeuw VS Dwergmeeuw;
Burgemeester VS leucistische of albinistische meeuw)
- Verschil of overeenkomst in determinatie bij verschillende ervaren waarnemers. Verschil van mening kan ertoe leiden dat de waarneming niet geaccepteerd wordt. Het bestuur acht het lang niet altijd mogelijk en gewenst om te oordelen wie "gelijk" had.
- Samenhang met andere waarnemingen van dezelfde waarnemer(s). Dit aspect zullen sommigen misschien aanvechtbaar vinden, maar er valt bij het opzetten van een goed gedocumenteerde reeks waarnemingen niet aan te ontkomen. Er wordt speciaal bedoeld op andere waarnemingen van dezelfde soort (Vgl. een waarnemer die regelmatig sumier beschreven groepjes Lachsterns ziet. De documentatie is dan extra van belang).

Samenvattend is het van belang te onderkennen dat het beoordelen in het kader van het zeezoekonderzoek beslist niet inhoudt dat het bestuur als een soort "rechter" iedere determinatie het stempel "correct" of "niet correct" meegeeft. Beoordelen blijft nodig om een goede documentatie van waarnemingen op te kunnen zetten ter verantwoording van latere conclusies aangaande voorkomen en trekpatronen. Het accent leggen op een verantwoorde documentatie betekent wel dat ongedocumenteerde waarnemingen van geroutineerde waarnemers - ondanks de eerder genoemde soepelheid - soms terzijde moeten worden gelagd, wat de volledigheid van de jaarlijkse waarnemingen kan aantasten. Het bestuur vertrouwt in dit verband op enig begrip, en op de bereidheid van de leden om alle waarnemingen in het licht van de voorgaande uiteenzetting voldoende te documenteren.

te geven. Vandaar in dit nummer een zo uitvoerig mogelijke toelichting bij het standpunt van het bestuur over deze materie.

Allereerst zij in herinnering gebracht dat per 1 januari 1977, als aanvulling op de taken van de CNA, een aantal soorten onder verantwoordelijkheid van de CvZ wordt geregistreerd en gedocumenteerd.

Die soorten zijn:

	Grote Jager
Parelduiker	Middelste Jager
Vaal Stormvogeltje	Grote Burgemeester
Stormvogeltje	Zwartkopmeeuw
Woordse Pijlstormvogel	Vorkstaartmeeuw
Grauwe Pijlstormvogel	Lachtern
Kuifaalscholver	Kleine Alk
Rosse Franjepoot	Papegaaiduiker

Uiteraard wordt een hele reeks algemenere soorten eveneens door de CvZ geregistreerd - Zwarte Zeeëend, Grote Stern, Kanoetstrandloper enz. - maar voor de bovengenoemde soorten wordt een goede documentatie van belang geacht. In het verleden is steeds geëist dat alle waarnemingen van de genoemde soorten door de waarnemer(s) voldoende zouden worden gedocumenteerd. Het spreekt eigenlijk voor zich dat wanneer een dergelijke waarneming bijv. 100 Grauwe Pijlstormvogels betreft, niet elke vogel apart hoeft te worden beschreven. Van belang is dan wel dit "geval" goed te documenteren. Een goede documentatie dient inzicht te geven in de waarnemers, de waarnemingsomstandigheden, de afstand tot de vogel(s), de kijker/telescoop en de waargenomen kenmerken die voor de waarnemer doorslaggevend waren. Wat een voldoende documentatie wordt geacht, is afhankelijk van de normen die voor acceptatie gehanteerd worden.

Het bestuur stelt zich op het standpunt dat bij het vaststellen van de normen een vrij soepel beleid verantwoord is; met dien verstande dat gevallen, die het tot op dat moment bekende trekbeeld wijzigen of aanvullen, met strengere normen worden beoordeeld dan andere gevallen. Enkele voorbeelden:

- Een adulte Grote Burgemeester stelt hogere eisen aan de documentatie dan een 1e winter ex.
- Een voorjaarswaarneming van de Vorkstaartmeeuw wordt strenger beoordeeld dan een ex in de herfst.
- Een 1e winter Zwartkopmeeuw dient uitvoeriger gedocumenteerd te zijn dan oudere jaars exx.

Om te laten zien hoe moeilijk het soms is een juist oordeel te vellen, volgen hier een aantal beschrijvingen zonder vermelding van de waarnemers. In een volgend mededelingenblad zal het oordeel van het bestuur over deze waarnemingen vermeld worden. Tevens zullen in de toekomst steeds een aantal documentaties worden toegelicht in het mededelingenblad (eveneens zonder vermelding van waarnemers).

Enkele beschrijvingen:

1. Middelste Jager, 3-10-76: Juveniel ex met nauwelijks kenmerken (bruin met lichte vleugelvlekken, vooral op ondervleugel), echter veel forser, vooral dikker, dan juv Kleine Jager die er achter vloog. Eerste indruk was zelfs die van Grote Jager, maar hiervoor waren de vleugels toch te puntig en de vlucht te snel. Op grond van de grootte zou men tot Middelste Jager kunnen besluiten, maar dit werd bij deze vogel niet unaniem gedaan. Enkele waarnemers vonden het een Kleine Jager.

2. Noordse Pijlstormvogel (P.o.neuretanicus), 8-10-76: Afstand 1,5 km. Vloog laag over de golven met rechte spitse vleugels. Vrij veel flappend met vleugels. Zowel van boven als van onderen bruin. Door het slechte licht leek de onderkant bijna even bruin als de bovenkant. De vogel was te klein en de vleugels te kort voor Grauwe Pijl. Door iedereen goed kunnen zien.

3. Grote Burgemeester, 15-5-77: 1 ex in 2e winterkleed naar noord. Duidelijk groter dan Zilvermeeuw, ongeveer zo groot als Grote Mantelmeeuw. Vederkleed volledig wit, ook de grote handpennen. Snavel wegens de vrij grote afstand (ca 600 m) niet te zien. Er waren Zilvermeeuwen ter vergelijking. De vogel vloog laag over het water en had de zelfde vleugelslag als Zilvermeeuw. Streek later neer.

4. Parelduiker, 4-12-77: Grote donkere duikerrug, vrij dikke nek en weinig wit aan de kop. Afstand 500 m.

5. Grote Jager, 23-11-77: Zeer forse jager, zat niet zo dichtbij, keilende vlucht, maakte logge indruk, had vrij stompe brede vleugels. Goed te zien.

6. Parelduiker, 9-10-77: Roodkeel- en Parelduiker in gemengde groepjes naar links; op onderlinge grootte gedetermineerd. Parelduikers waren groter.